

Vuk'uzenzele

O e tlisediwa ke Dithlaeletsano tsa Puso (GCIS)

Setswana/English

Moranang 2016 Kgatiso 1

Diepsloot e
amogela
seteišene se
sešwa
sa sepodisi
Tsebe 7

R7 bilione e
beetswe go aga
mafaratlhatlha
a boemakepe

Tsebe 11

E na le
Diphatlhatiro
ka fa Gare

Dira gore lentswe la gago le utlwíwe

Ongezwa Manyathi

MaAforika Borwa a a nang le matshwani ned i go tlhophya a na le tshono e nngwe ya go dirisa tshwanelo ya ona ya molaetheo ka go dira letshwao mo pampirithophong kwa Dithlaphong tsa Pusoselegae tsa 2016 tse di tleng.

Ka go dira tlhophya ya bona, maAforika Borwa ga a maatlapfase fela temokerasi ya naga, mme e bille e nna baagi ba ba nang le seabe ka go tlhophya baetaledipele ba ba ba batlang ba ba fla thusang go tokafatsa boleng jwa matshelo a bona.

Letshwao le le botlhokwa leo la X mo pampirithophong le na le seabe sa go rwesa balekgotla ba diwate maikarabelo le go netefatsa gore bommasepala ba boela kwa tshimologong ka go rebola ditirelo.

Gore temokerasi ya naga ya rona e nne maatla, maAforika Borwa a tshwanetse go nna le seabe mo Dithlaphong tsa Pusoselegae tsa 2016.

Go nna le tshono ya go tlhophya go kaya gore maAforika Borwa a ka dira gore mantswe a bona a ufwale. Fela se se ka se kgonege fa batho ba sa netefatsa gore maina a bona a teng mo lenaneng la batlhophi pele le tswalwa.

Ba ba lekaneng go tlhophya ba tshwanetse go ikwadisa gangwe, ntle le fa ba sa tswa go fuduga kgotsa melewane ya sedika sa bona sa go tlhophela e fetogile. Se se botlhokwa gonno maAforika Borwa a mantsi ga a itse gore diwate tsa bona di sa tswa go fetoga.

Mo Puong ya gagwe ya Maemo a Setshaba (SoNA), Moporesidente Jacob Zuma o ikuetsa go batlhophi bothle ba Aforika Borwa go ikwadisetsa ditlhopho.

"Ke ikuela go botlhokwa ba ba nang le matshwanedi a go tlhophya go thologela ka bontsi kwa didikeng le diteišeneng tsa bona tsa ditlhopho go ikwadisa kgotsa go netefatsa gore dintlhla tsa bona di nepagetsa, gore ba bo ba siametse tirego e e botlhokwa e ya temokerasi," a rialo.

Diketekete di le makgolokgolo tsa maAforika Borwa di ne tsa tsaya tsia kgoleletso e mo bekeng ya ntlha ya go ikwadisetsa ditlhopho mo mafelong a beke ka Mopitlwe. Ga jaana Khomisene ya Dithlapho e e Ikemetseng (IEC) e begile gore mafelo a beke a ikwadiso ya bofelo e tla nna go tloga ka la bo 9 go fitlha ka la bo 10 Moranang 2016.

MaAforika Borwa a feta dimilione di le tharo a ne a etela diteišene tsa ona tsa ditlhopho go ikwadisa, go ikwadisa sešwa kgotsa go fetola dintlhla tsa bona.

Monnasetilo wa IEC, Rre Glen Mashinini, o rile palo ya batlhophi ba ba etetseng diteišene tsa ditlhopho e atile go feta gabedi fa go bapsiwa le mafelo a beke a ikwadiso ya Dithlapho tsa Bommasepala tsa 2011.

Se ke koketsegoo ya 23% ya ikwadiso fa go ba-

> **E tswelela mo go tsebe 2**

**Pusoselegae
e mo diatleng
tsa gago!**

**Ikwadisetse
go tlhophya!**

9-10 Moranang 2016

REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

PUSOSELEGAE

Basadi ba ba tsamaisang porojeke ya dintlo ba aga magae a a nang le seriti

Rirhandzu Nkombyani

Baagi ba nnang mo metseng e e welang ka fa tlase ga Mmasepala wa Mogalakwena tla bo e le beng ba dintlo tse di nang le seriti mo nakong e e sa fediseng pelo.

Palogotlhe ya malapa a le 60 a metse ya Ga-Hlako le Tauetsoala ka fa tlase ga Mmasepala wa Mogalakwena, Mmasepala wa Sedika wa Waterberg ba tla ungwelwa mo Letsholong la Kago ka Basadi la ngwaga le ngwaga la Lefapha la Manno a Batho la Bosetshaba.

Letsholo la Kago ka Basadi ke Porojeke ya Letsema e maikaelelo a yona e leng go agela ditlhophpha tse di senang bokgoni dintlo e leng tsa: batsofe, basadi, batho ba ba nang le bogole le bana.

Ke porojeke ya semphato ya Lefapha la Manno a Batho, Basadi ba Aforika Borwa mo Ditirong tsa Kago mmogo le bannaleseabe ba lekala mme e tsholwa ngwaga le ngwaga mo porofenseng e le nngwe kgotsa go feta go keteka Kgwedzi ya Basadi.

Letsholo la Kago ka Basadi le tlhomilwe ka 2006 mme le setse le agile magae a ka nna 500 go ralala naga fa e sale le tlhongwa.

Fa a ne a bua kwa tiragalong ya Letsholo le ya go ribolola lekwete le go aga e e neng e tshwaretswe kwa motseng wa Tauetsoala, Motlatsona wa Lefapha la Manno a Batho, Zou Kota-Fredericks, o rile porojeke e e supa gore puso kwa makaleng otthe a mararo, e ikemisedit go tlamelma maAforika Borwa ka magae a a nang le seriti.

"Se se bothokwa ka Letsholo le ke gore go na le semphato se se bonalang magareng ga puso, lekala la porafete le baagi ba ba tsereng matsapa le go neela ka nako ya bona go netefatsa gore porojeke e e atlega," ga rialo Motlatsona Kota-Fredericks.

Motlatsona Kota-Fredericks o rile ba a itse gore lefelo la Tauetsoala le wela ka fa tlase ga Mmasepala o o ntseng o itemogela dikgwethlo dingwe.

O netefaleditse baagi gore dikgwethlo tse di tserwe tsia mme puso e dira ka natla go batla tharabololo.

"Ke motlotlo gore metse e mentsi gaufi le Tauetsoala e na le motlakase le gore batho bangwe ba

ba thusitsweng ke puso ba ikokoantse go dira dikoporasi tse di tlhagisang mae, pampiri ya ntlwana, mesamonyana ya sesadi le dilwana tse dingwe.

Mokhuduthamaga (MEC) wa Pusotshwara-ganelo, Manno a Batho le Merero ya Setso kwa Limpopo, Makoma Makhurupetje o rile lefapha le ikemisedit go netefatsa gore basadi ba a maatlafadiwa mme se se bonala ka diporojeke tsa kago tse di abetsweng ditlamo tsa kago tsa basadi fa e sale ka 1994.

"Mo ngwageng o o fetileng wa ditshetele le ono, Limpopo e neetsi diporojeke tsa dintlo di le 5 900 go ditlamo tsa kago tsa basadi di le 12 tsa boleng jwa R507 123 551. Boineelo ba rona bo tlhagiswa ka ditshono di le mmalwa tsa dintlo tse di tlhetseng baagi. Ditshono di feta dimilione di le 3.3 di ne tsa tlholwa ka lenaneo la dintlo le le neng le etleediwa ke puso ka dintlo," ga rialo MEC Makhurupetje.

GO AGA DINTLO TSE DI NANG LE SERITI

Mongwe wa ba ba amogetseng ntlo ka porojeke e ke Joyce Ramashala (58) wa kwa motseng wa Ga-Hlako ka fa tlase ga Mmasepala wa Mogalakwena.

Botshelo bo ne bo le bokete thata mo go Ramashala le ba lelapa la gagwe ba ba ntseng dingwaga tse dints'i mo mokhukhung o o senyegileng wa diphaposi di le pedi. Sethla sa dipula se ne se le bokete thata mo lelapeng le.

Fa Motlatsona Kota-Fredericks le MEC Makhurupetje ba ne ba etela legae la gagwe o ne a retelelwka ke go fitlha boitumelo jwa gagwe.

"Ga ke itse gore ke reng. Ke itumetse mo go maswe gore re na le lefelo le re tla le bitsang legae. Ntlo e tla re busetsa seriti sa rona," a rialo.

Mongwe gape yo o agetsweng ke Catherine Moreana (70) yo o mnang le bana ba le supa mo ntlong ya diphaposi di le pedi. Porojeke ya dintlo e fetotse botshelo jwa gagwe le ba lelapa la gagwe.

*Rirhandzu Nkombyani o direla Puso ya Porofense ya Limpopo.

Legae la mo malobeng

Tonakgolo ya Limpopo Stanley Mathabatha o baya setena fa go agiwa ntlo ya ga Mme Lina Marutha e ntshwa.

Baagi ba motse wa Ga-Hlako le wa Tauetsoala kwa Limpopo ba neilwe magae a a nang le seriti go nna mo go one le bamalapa a bone.

> E tswelela go tswa mo go tsebe 1

pisiwa le mafelo a beke ya ntlha a ikwadiso ya Dithlopho tsa Bosetshaba le tsa Diporofense ka 2014.

"Se se supa tokafalo tebang le Dithlopho tsa Bommasepala tsa 2016 e bile se siametseng le tsa isago," ga rialo Mashinini.

Le fa mafelo a beke a ntlha a ikwadiso ya bathophi a fetile, go santse go na le nako ya go ka ikwadiso.

Ba ba nang le matshwanedi, ba ba iseng ba ikwadise kgotsa ba tlhoka go tlhola dintlha tsa bona, ba ka dira kopo ya ikwadiso ka diura tsa tiro kwa kantorong ya bona ya selegae ya IEC kgotsa go ikwadisetsa go tlhophya mo matsatsing a a kgethegileng a ikwadiso.

Ba ba batlang go ikwadisa kwa kantorong ya bona ya selegae ya IEC ba tshwanetse go dira peelano pele ga nako. Se ke ka ntlha ya gore fa naga e atamela Letsatsi la Dithlopho, badiri ba tsa ditlhopho ba a bo ba se kwa dikantorong, ba tsweletsa matsholo a go ruta setshaba ka ditlhopho.

BAŠWA BA TSHWANETSE GO

TŠHONO E NNGWE YA GO IKWADISA

O se fetwe ke mafelo a beke a bobedi a go ikwadisetsa Dithlopho tsa Bommasepala tsa 2016. Diteišene tsa ditlhopho di tla bulelwa ikwadiso go ralala naga go tloga ka ura ya bo 8 phakela go fitlha ka ya bo 5 thapama ka la bo 9 le la bo 10 Moranang 2016.

IKWADISA LE GO TLHOPHA

Jaaka naga e tla bo e gopola dingwaga di le 40 tsa dikhuduego tsa baithuti kwa Soweto, go matshwanedi gore bašwa ba tswe ka makatlanamane go ya go ikwadisa gore ba tlhophe le go nna le seabe mo isagong ya bona. Bašwa ba ga jaana ba tshwanetse go tlhotlhelediwa ke bašwa ba 1976

mme ba tsee kgato mo go netefatseng tshireletso ya isago ya naga.

Batho ba bantsi ba ikentshitse setlhabelo gore maAforika Borwa otthe a kgone go tshela mo nageng e e gololosegileng ya temokerasi. Le fa temokerasi eo e lekiwa gangwe le gape, ga go kae gore ga go tswelelopele e e dirilweng fa e sale ka 1994.

KE MANG YO O KA IKWADISANG?

Gore o ikwadise o tshwanetse go bo o le moagi wa Aforika Borwa; o le dingwaga di le 16 kgotsa go feta (o ka tlhophya fela go simolola o le dingwaga di le 18); o nne le bukana ya boitshupo (ID) ya bakhoutu; karata ya boitshupo; kgotsa setifikehi sa boitshupo sa nakwana se se maleba (TIC).

Badirakopo ba tshwanetse gape go tlamela ka aterese ya kwa ba nnang teng mo sedikeng sa ditlhophya se ba ikwadisang mo go sona.

Fa bathophi ba sena aterese e e tlhomameng, ba tshwanetse go neela batlhanked ba ditlhophya dintlha tse di malebag tsa kwa ba nnang teng go netefatsa gore ba tlhophya mo sedikeng se se nepagetseng sa ditlhophya.

NKA IKWADISA LENG LE GONA KWA KAE?

O ka dira peelano ya go dira kopo ya ikwadiso mo diureng tsa tiro kwa kantorong ya selegae ya IEC local IEC office ya sedika sa gago sa ditlhophya.

KE TSHWANETSE GO IKWADISA SEŠWA LENG?

O tlhoka go ikwadisa sešwa fa:

- aterese ya gago ya bonno e fotogile
- IEC e go itsise gore melelwane ya sedika sa gago sa ditlhophya e fotogile.

O KA ITSE JANG GORE ANA O IKWADISITSE KGOTSA JANG, LE GORE O IKWADISITSE KAE?

Go lekola dintlha tsa ikwadiso ya gago, o ka:

- romela SMS e e nang le nomoro ya gago ya ID go 32810 (SMS e ja R1.00)
- tlhola dintlha tsa gago tsa ikwadiso mo inthaneteng mo go www.elections.org.za
- tlhola kwa seteišeneng sa gago sa ditlhophya

mo mafelong a beke a ikwadiso (go simolola ka la bo 9 go fitlha ka la bo 10 Moranang 2016) kwa seteišeneng sa ditlhophya

- tlhola kwa kantorong ya IEC ya selegae ka diura tsa tiro.

GO DIRA KOPO YA TLHOPHO E E KGETHEGILENG

Tlhophya e e kgethegileng e letla motlhophya yo o ikwadisitseng, yo a ka se kgoneng go tlhophya kwa seteišeneng sa gagwe sa ditlhophya ka Letsatsi la Dithlopho, go dira kopo ya go tlhophya mo letheng le le beilweng pele ga Letlha la Dithlopho. Le fa go le jalo, ga se mongwe le mongwe yo o tshwanelwang ke tlhophya e e kgethegileng. Ba ba batlang go dira kopo ya tlhophya e e kgethegileng, ba tshwanetse go nna le tse di latelang:

- e bo e le mothophya yo o ikwadisitseng
- a na le bukana ya ID ya bakhoutu; karata ya ID; kgotsa go nna le TIC (dira kopo kwa kantorong ya Lefapha la Merero ya Selegae)
- obamela melawaokamogelo ya tlhophya e e kgethegileng.

O ka dira kopo ya tlhophya e e kgethegileng fa o ka se kgone go ya kwa seteišeneng sa ditlhophya gonno o sa itekanelo sentle mo mmeleng, o golofetse kgotsa o le moimana; kgotsa o ka se kgone go tlhophya kwa seteišeneng sa gago sa ditlhophya ka Letsatsi la Dithlopho.

Tobetsa konopi ya "Like" mo tsebeng ya IEC-SouthAfrica mo go [Facebook](#) kgotsa re latele mo go [Twitter](#) @IECSouthAfrica go bona tshedimosetso ya sešweng ka ga lethla la go ikwadisa mo matsatsing a bokhuthlo jwa beke.

KE TLHOPHA LENG?

Go ya ka molao, ditlhophya tse di kgethegileng di ka dirwa fela ka letlha/matlha a a beilweng mo lenaneong la ditlhophya mme go ka se dirwa diphapogo dipe.

*Motswedi: Khomisene ya Dithlopho e e ikemetseng (IEC).

Go bona tshedimosetso ka botlalo letsetsa IEC mo go 0800 11 8000 fa o na le dipotso tebang le ditlhophya. Tikwatikwe ya megala e bulwa Mosupologo go fitlha ka Labothano go tloga ka ura ya bo 7 phakela go fitlha ka ya bo 9 bosigo.

Dimilione di etela diteišene tsa go ikwadisetsa ditlhophya

Priscilla Khumalo

Bathophi ba feta dimilione di le tharo ba ne ba etela diteišene tsa go ikwadisetsa ditlhophya go ralala naga mo mafelong a beke a nthla a ikwadiso. Mo bathong ba le 3 097 194 ba ba etetseng diteišene tsa go ikwadisetsa ditlhophya, ba le 692 730 ba bona ba ne ba ikwadisa la ntlha, fa ba le 1 086 958 ba ne ba ikwadisa sešwa kwa didikeng tse di farologaneng tsa ditlhophya mme ba le 1 317 506 ba ne ba netefatsa le go fetola dintlha tsa bona tsa ikwadiso kwa didikeng tsa bona tsa ditlhophya.

Go ne ga nna gape le tsibogo e kgolo go tswa mo bašweng, ka batho ba le 544 552 ba le kwa tlase ga dingwaga di le 30 ba ne ba ikwadisa lantlha.

Palo e batlileng go ka atumela 54% ya batho ba ba neng ba ikwadisa lekgetlhlo la ntlha e ne e le basadi. Se se lemogi-iwe mo diporofenseng tsotlhe ntla le ya Kapa Bokone, kwa batho ba ba neng ba ikwadisa la ntlha e neng e ka nna 50/50 tsa banna le basadi.

Bokana ka halofo ya ba ba neng ba ikwadisa la ntlha ba ne ba le kwa Kwa-Zulu-Natal le Gauteng, ka 24% ya ba ba ikwadisang la ntlha kwa KwaZulu-Natal le 22.5% ya ba kwa Gauteng.

Ikwadisetse go tlhophā!

Pusoselegae e mo
diatleng tsa gago.

9 -10 Moranang 2016

REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

Diepsloot e amogela seteišene se sešwa sa sepodisi

Noluthando Mkhize le Edwin Tshivhidzo

Seteišene sa Sepodisi sa Diepsloot se se neng se letetswe ka matlho a mahibidu kwa bokone jwa Johannesburg, se butswa mme se solo felwa go samaganane le bosenyi mo lefelong leo.

Seteišene se, se ne sa bulwa semmuso ke Tona ya Sepodisi, Nkosinathi Nhleko, yo a neng a ikuela go baagi go sireletsa basadi le bana le go dirisa mekgathlo ya selegae ya bopodisi go lwantsha bosenyi mo mafelong a bona.

"Tlhabololo e tla fa go nang le kagiso... Ke maikarabelo gape a setshaba go netefatsa pabalesego ya sona. Re tshwanetse go dirisana mmogo mo ntweng kgatlhanong le bosenyi," a rialo

Tona o ne gape a neela seteišene se dijanaga di le 21 tse dišwa go gagamatsa ntwa kgatlhanong le bosenyi mo lefelong leno.

Puso e dirisitse madi a a fetang R100 milione go aga seteišene se sa sepodisi, se se si-molotsweng ka 2008.

Kago ya seteišene e tholetse baagi ba lefelo le ditshono tsa ditiro di le 145 ba ba neng ba thapiwa jaaka badiri ka kakaretsa mme bašwa ba le 200 ba ne ba katiswa mo makaleng a a farologaneng a kago ka Lenaane katoloso la Ditiro tsa Setshaba (EPWP) le Tirelo ya Bosetshaba ya Bašwa.

GO SIRELETSAA BAAGI BA DIEPSLOOT

Mokhomisenara wa Bosetshaba wa Namaotshwere wa Sepodisi, Molefotenente Mogenerale Johannes Phahlane, o ne a le teng kwa pulong e mme o rile seteišene sa sepodisi se se dirang sentle se botlhokwa mo morafeng mongwe le mongwe.

"Jaaka Tirelo ya Sepodisi sa Aforika Borwa (SAPS), re motlotlo tota gore lo bo lo agetswe lefelo le, gore re kgone go direla le go sireletsaa baagi ba Diepsloot sentle le ka nonofo.

"Metswedithuso yothle e e tlhomilweng mo seteišeneng se sa sepodisi e tla dirisiwa ka tshwanelo go lwantsha bosenyi ka bottalo," o ne a rialo.

Molefotenente Mogenerale Phahlane o tlaleeditse ka gore sepodisi se ikanabelo mo bathong ba se ba direlang. O supile botlhokwa jwa semphato se se tshwaraganeng gareng ga sepodisi le morafe.

O rile Aforika Borwa e ngoka batho bottle ba ba farologaneng ba ba tleng ka bontsi mo toropokgolong ya Johannesburg go tokafatsa matshelo a bona.

"Batho ba ba tswang kwa diporofenseng tse dingwe le dinaga tsa boagisan ba tla mo toropokgolong e ya gauta, e leng motswed ika nomi ya Aforika."

"Diepsloot, fela jaaka mafelo a a mabapi, e tletse mme e bile batho bangwe ba phela ka bosenyi le tiriso e e bottlhaswa ya mnnotagi le diritibatsi, e leng sengwe se se amanang le polao, maiteko a polao, tshotlo le petelelo."

Ke tshwanetse go gatelela ntla ya gore re tla samaganane le dilo tse ntla le go ikobonya."

O rile go botlhokwa go samaganane le bosenyi, digongwana tsa diritibatsi, bonweenwee le disenyi.

"Re setse re tsere dikgato kgatlhanong le ditokololo tsa rona tse di gogobisang betshe ya rona e e tlotelegang mo seretseng ka go dira ditiro tse di kgatlhanong nayo e bile re tla tswelela go dira jalo. Re ikuela go setshaba go bega maitshwero a mangwe le a mangwe a a seng mo molaong."

Jonathan Sathekge, moagi wa Diepsloot, yo a neng a tlie pulong ya semmuso ya seteišene se sa sepodisi, o bolelsetse Vuk'uzenzele gore o ikutla a babalesegile ka ntla ya fa seteišene se se setse se konoseditswe.

"Re itumelela seteišene se sentšwa se sa sepodisi gonno se mo lefelong la rona mme se, se tla tshosa disenyi," o ne a rialo.

THEBOLELO YA DITIRELO GO BADIRISI

Fa e sale ka 2014, SAPS e ntse e le mo letsho-long la go baakanya le go tokafatsa diteišene tsa sepodisi ka lenaane la Tirelo ya Ditirelo go Badirisi (FSD).

"FSD e tsentswe tirisong ke puso mme e kgweediwa ke Kantoro ya ga Moporesidente go netefatsa gore re tlota meono ya Batho Pele ka go baya batho kwa pele. Tebang le se, ga re a tokafatsa fela tebego ya dikago tsa rona, mme re katisitse gape le ditokololo tsa rona ka ga go tokafatsa maitsholo a bona fa ba thusa batho ba ba etelang diteišene tsa rona tsa sepodisi," ga rialo Molefotenente Mogenerale Phahlane.

O tlaleeditse ka gore lenaane leno, le tswelediwa go akaretsa ditirelo tse di manonthlo-hlo mo tirelong.

Tona ya Sepodisi, Nkosinathi Nhleko (yo o fa gare mo setshwantshong se se fa godimo) le Mokhomisenara wa Bosetshaba wa Sepodisi wa Namaotshwere Molefotenente Mogenerale Johannes Phahlane ba butse Seteišene sa Sepodisi sa Diepsloot.

"Re bone pharologano. Re nnile le katlego mo diteišeneng tsa FSD tse re setseng re di tlhabolotse kgotsa tse re di butseng. Re lemogile phitlhelelo ya ditirelo mo baaging, mafelo a ditirelo a sepodisi a a bothito, go tlhongwa ga dikamano tsa bannaleseabe le dikamano tsa setshaba tse di maatlafaditsweng."

Go ya ka Mokhomisenara wa Bosetshaba wa Sepodisi, ditokololo tsa SAPS tse di tla bong di thusa baagi di tla diragatsa maitsholomantle, tirisanommogo le tloto.

"Bosenyi bo tshwanetse go phutlhama,

mme mmogo, re tshwanetse go tsaya mebila ya rona gore re godise bana ba rona ba e leng baeteledipe ba isago mo Diepsloot e e botoka e bile e babalesegile."

Tona ya Ditiro tsa Puso, yo le ena a neng a le teng kwa pulong e, o rotloeditse baagi go dirisa mafelo a bottle ka maikarabelo ka ntla ya fa a le teng go ba direla.

Twantsho ya bosenyi le bonweenwee

Dorris Simpson

Moporesidente Jacob Zuma o begile maano a tla tokafatsang maiteko a ntwa kgatlhanong le bosenyi le bonweenwee.

Fa a ne a tsibogela dingangisano ka ga Puo ya Maemo a Setshaba (SoNA), Moporesidente o rile puso e maatlaftsa lethomeso la melao e bile e tswelela ka ditsela tse dingwe tsa go thibela bosenyi le bonweenwee.

"Yuniti ya go Amoga Dithoto e dirile tiro e ntsi e ntle mo ngwageng o o fetileng wa ditshetele," o ne a rialo.

Yuniti e, e konoseditse dikgetse tse 463 tsa go amoga dithoto tsa boleng ba R2 bilione e bile e konoseditse gape ditaelo tsa go tswalela dithoto di le 342 tsa boleng jwa R2.8 bilione.

"Palogotle ya R1.6 bilione e ne ya busediwa batswana tla tshabolo ba bosenyi," ga rialo Moporesidente Zuma. Madi a, a bonwe morago ga go tlhotlhomiwa ditiragalo tsa bonweenwee.

Moporesidente o tlaleeditse ka gore R11 milione e ne ya fitlhelwa mo dikgetse tsa bonweenwee le ditlolomolao tse dingwe tse batlhanked ba puso ba neng ba amega mo go tsona.

O rile Molaothomo o o Fetotsweng wa Ditshenolo tse di Sireleditsweng o ne wa alwa kwa Kokoanotheomaolao go ya kwa bokhutlong jwa ngwaga o o fetileng.

"Maithlhomomagolo a ona ke go tlamel ka tshireletso go ba ba begang bosenyi gore re kgone go lwantsha bonweenwee mmogo le ka nonofo.

"Molaothomo o o Fetotsweng wa Thibelo le Twantsho ya Ditiragalo tsa Bonweenwee le ona o tla tlha-

gisiwa kwa Palamenteng," ga rialo Moporesidente Zuma.

Molaothomo o, o tokafatsa tiriso ya Molao wa Thibelo le Twantsho ya Ditiragalo tsa Bonweenwee go samaganane le dikgwelhlo tsa mmatota le go tswala mekhino e e tla tswang e le teng.

Molao o mongwe o mošwa o o tlhangwang ke Molaothomo wa Bosenyi jwa Inthanete le Merero e Amanang nabo, o o solo felwang go tlhagiswa kwa Palamenteng mo seripeng sa ntla sa 2016.

Bosenyi jwa Inthanete bo ka tlhalosiwa e le tiragalo ya bosenyi e e dirwang ka tiriso ya dikhomphiuta le Inthanete.

DITLHABOLOLO MO TIRELONG YA SEPODISI SA AFORIKA BORWA

Re sa le mo dintlheng tsa tshireletso, Moporesidente o begile ditlhabololo tse dišwa mo Tirelong ya Sepodisi sa Aforika Borwa (SAPS).

"Jaaka karolo ya leano la Go boela kwa Tshireletso, Lefapha la Sepodisi le tla tlhoma diyuniti tse di kgethegileng go samaganane le diritibatsi le bosenyi jwa boditshaba mmogo le tirisodikgoka le go tlalatlala ga ditlhabololo mo setshabeng sa rona."

Moporesidente o rile diyuniti di le pedi tseno, e leng ya Setheo sa Twantsho ya Diritibatsi sa Aforika Borwa le ya Setheo sa Bosetshaba sa Taolo ya Ditlhabololo tse di seng mo Molaong le Bosenyi jwa Tirisodikgoka le go Setlhogo.

Diuyuniti tse di tla bo di le ka fa tlase ga Bokaedi jwa Ditlhoholiso tsa Bosenyi jo bo kwa Godimo, jo bo itsegeng jaaka di-Hawk.

Puso e itomile sisino go lwantshana le bosenyi le bonweenwee mo nageng.